

Tamsalu koduloo varahoidjad

Lääne-Virumaa kümnete muuseumide seast leiame ka Tamsalu muuseumi, koduloo varahoidla, mille eelarve on 5000 krooni ja mis on korraldanud aasta jooksul 11 näitust ja 13 muud üritust.

Raivo Raigna
aivo@virumaateataja.ee

Lääne-Virumaa aastaraamatut 2004 sirvides saame teada, et ol aastal organiseeris muuseum näituse "Leib lauale, sark selga, üksid jalga", koostas stendid "Loksa lahingu 60. aastapäev" ning "Vabadussõda ja Tamsalu". Aitas jõu ja nõuga kaasa Tamsalu lubjapargi esimese osa avamisele.

Õik algas entusiasmist

Muuseumi hingeks on olnud MTÜ Tamsalu Muuseumi Sõprade Selts, mille eestvedajateks Linda Reimann, Karin ja Endel Poom, Johannes Eermann, Paul Kasekamp, Helmuth Toomla ja nüüdseks meie hulgast lahkunud Ülo Tähiste. Tähelepanuväärne on see, et muuseumisõprade praegustel tuumikliikmetel on kõigil eluaastaid rohkem kui 70. Aga milline nooruslik energia!

1999. a moodustatud ühing

alustas Tamsalu muuseumi rajamist tühjades ruumides. Muuseumi üks asutajaid Helmuth Toomla meenutab seda aega soojade sõnadega: "Kui ümbruskonna rahvas kuulis, et Tamsalusse asutatakse muuseum, tuldi meie töid-tegemisi kohe uudistama. Ja sageli oli inimestel kaasas mõni kultuurilooline ese või ürik, mis meie varahoidlale kingiti. Sümpaatselt teeb need annetajad asjalu, et kultuuriväärtusi ei vaheata rahaks."

Kui palusin Helmuth Toomlat näidata mulle muuseumi huvitavamaid eksponaate, siis juhatas ta mind stendi "Limbergide kolm põlvkonda" juurde. Selles stendil on Türgi Vabariigi autasud Tamsalu mailt sirgunud väljapaistvale põllumajandusteadlasele Paul David Limbergile, kellel on suuri teeneid Türgi põllumajanduse moderniseerimisel.

Paul Davidi vanaisa David-Julius Limberg (1845-1913) oli mees, kes andis olulise panuse Tamsalu arengusse. Lubjatööstur Limberg rajas 1907. aastal Tamsalusse šahtahju kivisammastest sillaga, mille kaudu pae-kivi hobuvagonetidega põletusashjudesse transporditi. Nii algas kunagise Tamsalu väikeasula areng praeguseks tööstuslinnaks.

Limbergide suguvõsast on sirgunud nii teadlasi kui ka kunstnikke. Praegu Saksamaal

elavad Limbergide suguvõsa järeltulijad külastavad aeg-ajalt ikka Tamsalut, et tulla oma juurte juurde. Kuulsad esivanemad puhkavad Väike-Maarja kalmistul, mis Tamsalust ju kaugel pole. Ja alati annetakse muuseumile mõni eksponaat, mis seotud suguvõsale kalli mälestusega ning on seda väärtuslikum kingitus Tamsalu muuseumile.

Kui rääkida aga ühest igale eestlasele arusaadavast ja tähenduslikust eksponaadist, siis on selleks Vajangu küla elanikele Anete ja Aleksander Tampuule kuulunud Sepa talu lipp aastast 1936 - Eesti Vabariigi järjepidevuse sümbol ja ühe perekonna usu kehastus eesti ideaalide püsimisse läbi okupatsiooniaegade.

Muuseum kui uurimiskeskus

Ent muuseum pole üksnes varahoidla. See on inimeste kooskäimise koht. Populaarsed on muuseumitunnid, kus koduvalla ajalugu käivad õppimas ja uurimas kohaliku gümnaasiumi õpilased. Muuseumitundide läbiviijaks on kauaaegne Tamsalu õpetajanna Karin Poom. Karin Poomi ja Linda Reimanni koostatud on ka kohalike harastusluuletajate poeesiaalimik "Oli ja on".

Tamsalu parnassil on rohkem kui kümmekond aktiivset liiget. Käsil on uue luulekogu kokkupanemine, kus eakate

Karin Poom (tagaplaanil) ja Linda Reimann korrastavad muuseumi stende.

Taru Lutter

autorite kõrval astuvad üles ka Tamsalu gümnaasiumi noored värsisepad.

Aktiivsed kodu-uurijad on Johannes Eermann, Paul Kasekamp, Endel Poom ja Helmuth Toomla. Nende kogutud eksponaate ja käsikirju kodukandi ajaloo on nii Tamsalu muuseumi kogus kui ka Eesti Rahva Muuseumi varahoidlates. Tamsalu teenekate kodu-uurijate töid on hinnatud paljude ERMi preemiatega.

Johannes Eermann on annetanud Eesti Rahva Muuseumile 28 käsikirja, kus on kokku 1453 lehekülge ja 321 fotot. Tema uurimistööd on tunnustatud kahel korral ERMi I preemiaga.

TAMSALU MUUSEUMI SÕPRADE SELTS

- Initsiatiivgrupp: Linda Reimann, Johannes Eermann, Endel Poom.
- Esimene arupidamine oli Tamsalu kultuurimajas 19. veebruaril 1997. a.
- Lääne-Virumaa registri-remisosakonnas on MTÜ registreeritud 4. oktoobril 1999. a.

- Ruumid Tamsalu päevakeskusesse lubas linnavalitsus 1998. a.
- Võtme sai MTÜ juhatuses esimees Linda Reimann 14. juunil 2000. a.
- Muuseumi ametlik avaüritus toimus 2. juunil 2001. a.